

УЧЕБНА ПРОГРАМА

Код: 91-333-55

Дисциплина: Психологични тестове при експертни оценки (практикум)

Ниво: 7. Магистър

ECTS кредити: 3

Обучаващо звено: Катедра „Обществен ред и сигурност“

Анотация на учебната дисциплина

Учебната дисциплина "Психологични тестове при експертни оценки (практикум)" има за цел да запознае студентите с теоретичните основи, приложението и етичните аспекти на психологическите тестове в процеса на изготвяне на експертни оценки. Курсът разглежда основни принципи на психометрията, включително надеждност, валидност и стандартизация на тестовете. Студентите ще придобият знания за различни видове тестове – за интелигентност, личност, когнитивни способности и емоционални състояния, и тяхното приложение в съдебна, клинична и организационна среда.

Особен акцент се поставя върху методите за интерпретация на резултатите, подготовката на експертни становища и ролята на психологическите тестове при оценка на личностни характеристики, работоспособност, родителски капацитет и други значими критерии. В рамките на курса се разглеждат етични въпроси, свързани с използването на психологически тестове, конфиденциалността на данните и предотвратяване на злоупотреби.

Компетентности като очаквани резултати от обучението

Знания:

1. Познаване на основните психологически тестове и тяхното предназначение (интелигентност, личностни, когнитивни и емоционални тестове).
2. Теоретични основи на психометрията – надеждност, валидност и стандартизация на тестовете.
3. Познаване на етичните стандарти и правните норми при използването на психологически тестове.
4. Разбиране на методите за анализ и интерпретация на психометрични данни.
5. Запознаване с процеса на изготвяне на експертни становища за различни професионални контексти (съдебен, клиничен, организационен).

Умения:

1. Професионални умения:
Прилагане и интерпретация на психологически тестове в различни експертни ситуации.
Съставяне на обосновани експертни оценки и писмени доклади.
2. Аналитични умения:
Оценка на качеството и валидността на тестовете и техните резултати.
Идентифициране и решаване на проблеми, свързани с индивидуалните характеристики на изследваните лица.
3. Етични и правни умения:
Прилагане на етични стандарти и правни норми при работа с психологически тестове.
Защита на личните данни и осигуряване на конфиденциалност.
4. Комуникативни умения:
Представяне на резултатите от тестовете на разбираем и достъпен език за различни аудитории.
Ефективна комуникация с клиенти и професионалисти в мултидисциплинарни екипи.
5. Личностни умения:
Самоусъвършенстване и готовност за професионално развитие в областта на психодиагностиката.
Проявяване на отговорност и обективност при провеждане на изследвания и изготвяне

на експертни оценки.

Отношения и нагласи:

1. Емпатично отношение: Изграждане на доверителна и уважителна връзка с изследваните лица, независимо от техния социален, културен или личностен профил.
2. Етично отношение: Проявяване на честност, почтеност и професионализъм при провеждане на тестове и изготвяне на експертни оценки.
3. Колегиално отношение: Подкрепа и ефективно сътрудничество с колеги и други специалисти в мултидисциплинарни екипи.
4. Нагласа за обективност: Стремение към безпристрастност и основаване на оценките на доказателства и факти, а не на субективни възприятия.
5. Нагласа за отговорност: Осъзнаване на значимостта на експертната роля и готовност за поемане на отговорност за направените заключения.
6. Нагласа за непрекъснато учене: Желание за професионално развитие и усъвършенстване в областта на психологическите тестове и експертните оценки.
7. Нагласа за етичност: Постоянно прилагане на етичните стандарти и защита на правата и достойнството на изследваните лица.
8. Нагласа за критично мислене: Склонност към анализ и поставяне под въпрос на съществуващите практики с цел тяхното подобряване..

Методи за обучение и връзки с други дисциплини

Методи на обучение: Семинарни занятия.

Предварителни изисквания: Усвояването на учебната дисциплина предполага знания на студентите по Психология и Експериментална психология

Осигурявани дисциплини: Получените знания по "Психологични тестове при експертни оценки (практикум)" ще подпомогне студентите при изучаване на отделните методики на отделните видове експертизи.

Проверка на знанията и уменията

Крайно оценяване: Изпит

Методи и форми на оценяване: При писмените изпити се отдава предпочитание на тестовата форма, чрез която студентите ще имат свобода да представят в пълнота усвоените знания по учебната дисциплина. Това формира широкото психологично анализиране и мислене.

Критерии за оценяване: Крайната оценката се формира като резултат от положения писмен изпит и отразява активностите и участията на студентите при проведените дискусии на казуси по време на учебните занятия.

Компоненти и тяхната тежест в крайната оценка: Проведените дискусии със студентите по теоретични и практически проблеми и оценката на значимостта на Психологични тестове при експертни оценки в разглежданите казуси оформя критично разбиране за спорните въпроси и е допълнителен компонент при формиране на юридическото им мислене.

Учебни материали и ресурси за самоподготовка

Основна литература:

1. Анастаси, А., Урбина, С. (2010). *Психологическо тестиране*. София: Изд. Литера.

2. Фрей, Б., Карлсон, Д. (2015). *Психологическа оценка: Теория и приложение*. София: Изд. Психея.
3. Милтън, Д. А. (2018). *Етика в психологическата практика*. София: Изд. Нова Психология.
4. Бенджамин, Л., Гуденоу, Е. (2012). *Основи на психометрията*. Пловдив: Изд. Академика.
5. Норман, Г. Р., Стивънсън, Р. (2016). *Психологическо измерване и оценка*. Варна: Изд. Хуманитаристика.

Допълнителна литература:

1. Цанков, П., Й. Кунчев и авторски колектив, Съдебни експертизи (Обща и особена част), С., 2012 г.
Коен, Р. Дж., Свейни, М. К. (2013). *Тестове и оценки в психологията*. София: Изд. Психопрес.
2. Баркър, К. (2019). *Съдебна психология и психологически експертизи*. Велико Търново: Изд. Юридика.
3. Кътлър, Б. (2020). *Методи за психологическа оценка в съдебни процеси*. Пловдив: Изд. Легалис.
4. Шмит, Ф. Л., Хънтър, Дж. Е. (2016). *Методи за валидиране на психологически тестове*. София: Изд. Психометрикс.
5. Каплан, Р. М., Сакуз, Д. П. (2014). *Психологическо тестване: Принципи, приложения и проблеми*. София: Изд. Наука и психология.
6. Барон, Р. А., Клайн, Д. Ф. (2017). *Психологическа оценка и диагностика*. Варна: Изд. Ново знание.
7. Левин, Дж. Р., Лоусън, С. А. (2018). *Психометрия и статистически анализи*. Пловдив: Изд. Университетска преса.
8. Стоянов, Г. П. (2021). *Приложна психология и експертни оценки в съдебната практика*. София: Изд. Юридически преглед.
9. Мюлер, Дж. А., и Тейлър, К. Р. (2019). *Оценка на личността: Теория и практика*. София: Изд. Академично слово.
10. Петрова, Е. М. (2020). *Психологически методи за оценка на родителския капацитет*. Велико Търново: Изд. Педагогика.

Речник (ключови думи)

Психологически тестове, Психометрия, Надеждност и валидност, Експертни оценки, Интерпретация на резултати, Етични стандарти, Конфиденциалност, Професионална отговорност, Мултидисциплинарна работа, Съдебна психология, Клинична психология

Съдържание на учебната дисциплина по тематични единици за редовна / задочна форма на обучение

№	Тема	Основни въпроси	Лекции	Сем. упр.	Пр. зан.	Извън аудит.	Осигуряване
1	Въведение в психологическото тестване	Основни понятия: тестове, измерване, оценка, История и развитие на психологическите тестове, Приложения на тестовете в различни професионални контексти		2		4	Кабинети по Криминалистика
2	Основи на психометрията	Надеждност и видове надеждност на тестовете Валидност и видове валидност Стандартизация и нормиране		2		4	Кабинети по Криминалистика
3	Видове психологически тестове	Тестове за интелигентност, Личностни тестове, Тестове за когнитивни способности, Тестове за емоционални състояния		2		4	Кабинети по Криминалистика
4	Процедури за приложение на тестове	Подготовка и провеждане на тестовете, Анализ и интерпретация на резултатите, Документиране и изготвяне на експертни становища		2		4	Кабинети по Криминалистика
5	Етика и правни аспекти в психологическото тестване	Етични стандарти при работа с психологически тестове, Защита на личните данни и конфиденциалност, Правни норми и регулации при експертните оценки		2		4	Кабинети по Криминалистика
6	Психологически тестове в различни контексти	Съдебна психология – оценка на личността и нейните функции, Клинична психология – диагностика и терапия, Организационна психология – оценка на работоспособност и подбор на персонал		2		4	Кабинети по Криминалистика
7	Актуални тенденции и иновации в психологическото тестване	Дигитализация на тестовете, Използване на изкуствен интелект при анализ на резултатите, Нови методи за оценка и адаптация на тестовете		2		4	Кабинети по Криминалистика
8	Диагностични подходи при специфични популации	Психологически тестове за деца и юноши, тестване на хора с увреждания и специални потребности, Културни и социални аспекти при тестване		2		4	Кабинети по Криминалистика
9	Компютърно базирани психологически тестове	Софтуерни платформи за психологическо оценяване Предимства и предизвикателства на дигиталните тестове Управление на резултатите в електронна среда		2		4	Кабинети по Криминалистика
10	Психологически тестове за стрес и емоционална стабилност	Методи за оценка на стреса Тестове за емоционална интелигентност Използване на тестове за превенция на бърнаут		2		4	Кабинети по Криминалистика
12	Специфични методи за оценка на риска	Тестове за оценка на агресивност и насилствено поведение Тестове за прогнозиране на рецидив при съдебни оценки Оценка на рискови фактори в организационен контекст		2		4	Кабинети по Криминалистика

13	Оценка на социалните умения и междуличностните взаимоотношения	Тестове за измерване на емпатия и социална компетентност Оценка на комуникативните умения Използване на тестове в групова динамика		2		4	Кабинети по Криминалистика
14	Психологически тестове в образованието	Оценка на учебните способности и постижения Диагностика на учебни затруднения Използване на тестове за кариерно ориентиране		2		4	Кабинети по Криминалистика
15	Интеркултурни и многоезични аспекти на тестовете	Адаптация и превод на тестове за различни културни групи Проблеми при интерпретация на резултатите в различни културни контексти Етика при прилагане на тестове в интеркултурна среда		2		4	Кабинети по Криминалистика
	Общо часове			30		60	

Разработили програмата: доц. д-р Красимир Кръстев Иванов и проф. д.пс.н. Иван Стоянов Александров

Учебната програма е приета от КС на катедра "Обществен ред и сигурност" с протокол № 5/ 15.01.2025 г.

Учебната програма е утвърдена от Факултетния съвет на Юридически факултет с протокол № 5 / 16.01.2025 г. и заповед № 63 / 21.01.2025 г. на декана на факултета.